

Lady Bird Lady Bird 13+

pedagoško gradivo

avtorica Maša Ogrizek

kazalo

uvodna beseda	3
o filmu.....	3
filmografski podatki	3
vsebina.....	4
o avtorici.....	6
iz prve roke	7
zanimivosti	7

izhodišča za pogovor	8
ekonomičnost filmskega jezika	8
(posredna) karakterizacija filmskih likov	8
protagonistka in antagonistka	9
odnos do drugih (filmskih) likov	9
je resnica lahko (pasivno) agresivna?	10
ljubezensko pismo rojstnemu kraju	11
na napačni strani tirov	11
sram	11
filmska montaža kot pripovedno sredstvo	12
kličite me po mojem imenu	13
zamišljanje samega sebe	14
javna in zasebna šola	14
dve ljubezenski polovički	15
(ne)primerno govorjenje o splavu	16
med sprejetostjo in ugajanjem	17
hvaležnost staršem	18
humor je orožje	19

Kinodvor dovoljuje in spodbuja nadaljnjo uporabo gradiva v filmsko-vzgojne namene. Veseli bomo vaših odzivov, poročil o uporabi, konkretnih učnih priprav na film, predlogov in pripomb. Gradivo je oblikovano kot pomoč staršem ali strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Za vse druge uporabe nam pošljite pisno prošnjo na kinobalon@kinodvor.org.

Kolofon | **Lady Bird** • Gradivo za učitelje in starše Kinobalon • Avtorica: Maša Ogrizek • Uredila: Barbara Kelbl • Jezikovni pregled: Mojca Hudolin • Slikovno gradivo: Karantanija cinemas, arhiv Kinodvora • Izdal v elektronski obliki: Javni zavod Kinodvor, 2018

uvodna beseda

Film **Lady Bird** je na prvi pogled tipičen (ameriški) film o odraščanju, v katerem se zvrstijo številne značilne teme: medgeneracijski konflikt s starši, razpetost med na videz popolnega fanta na eni strani in privlačno »barabo« na drugi, pa tudi med najboljšo, a ne najlepšo in najbogatejšo prijateljico na eni strani, in najpopularnejšo sošolko na drugi. Čeprav so teme znane, režiserka Greta Gerwig z veliko občutljivosti, pa tudi humorja, prestavi poudarke, zato jih uzremo v povsem novi luči. Nekateri kritiki film označujejo za feminističen, saj osrednje junakinje bistveno ne določajo ljubezenski odnosi, ampak odnosi z ženskami – zlasti z mamo Marion in najboljšo prijateljico Julie. Predvsem pa se Lady Bird želi določati sama, o čemer priča tudi ime, ki ga podeli sama sebi. Ni naključje, da je film režirala ženska – in bila zanj nominirana za oskarja za režijo.

o filmu

filmografski podatki

slovenski naslov **Lady Bird**

izvirni naslov **Lady Bird**

država in leto produkcije ZDA

tehnični podatki barvni, 1:1.85, 94 minut

jezik v angleščini, s slovenskimi podnapisi

režija Greta Gerwig

scenarij Greta Gerwig

fotografija Sam Levy

montaža Nick Houy

glasba Jon Brion

igrajo Saoirse Ronan, Laurie Metcalf, Tracy Letts, Lucas Hedges, Timothée Chalamet, Beanie Feldstein, Lois Smith, Stephen McKinley Henderson, Odeya Rush, Jordan Rodrigues, Marielle Scott

produkcija Scott Rudin, Eli Bush, Evelyn O'Neill

distribucija Karantanija cinemas

festivali, nagrade Zlati globus za najboljši film in glavno igralko v kategoriji muzikal ali komedija. Nagrada AFI za film leta. Nagrada gotham za najboljšo igralko. Nagrada združenja filmskih kritikov Bostona za najboljšo stransko igralko in najboljši scenarij. Nagrade združenja filmskih kritikov Chicaga za najboljši film, glavno in stransko igralko ter najbolj obetavno režiserko. Nagradi združenja filmskih kritikov New Yorka za najboljši film in stransko igralko. Nagradi združenj filmskih kritikov Los Angelesa in San Francisca za najboljšo stransko igralko. Nagradi združenja filmskih kritikov Toronta za najboljšo režijo in stransko igralko. Toronto. Telluride. New York. London. Pet nominacij za oskarja: za film, režijo, izvirni scenarij, glavno žensko vlogo in stransko žensko vlogo.

vsebina

Christine »Lady Bird« McPherson je srednješolka, ki leta 2002 obiskuje zadnji letnik na katoliški šoli v Sacramentu. Hrepeni, da bi se vpisala na katero od univerz na Vzhodni obali in tako ušla življenju v osrednjem delu Kalifornije, ki se ji zdi na smrt dolgočasno. Mama, s katero sta si blizu, a se kljub temu nenehno zapletata v silovite prepire, se z njenimi načrti ne strinja. Hčerki očita, da nima delovnih navad, pa tudi finančno bi bil to velik zalogaj za družino, ki ji ne gre najbolje – mama dela v dveh izmenah kot medicinska sestra, očetu pa grozi izguba službe. Mama hčerkino pritoževanje nad nezanimivim življenjem razume tudi kot kritiko lastnega življenja, zato ji očita nevhvaležnost.

Lady Bird se na pobudo učiteljice, ki ob kandidaturi dijakinje na šolskih volitvah opazi njeno žilico za nastopanje, skupaj z najboljšo prijateljico Julie priključi šolski dramski skupini. Tam spozna prijetnega fanta Dannyja O'Neilla, s katerim se kmalu romantično zapleteta. Zahvalni dan, zadnji pred začetkom študija, Lady Bird tako preživi z Dannyjem ter njegovo bogataško in nazadnjaško družino, kar prizadene njeno mamo. Po premieri muzikala, v katerem imata Danny in Julie glavni vloge, Lady Bird pa le nepomembno stransko, na stranišču po naključju »zasači« Dannyja, kako se poljublja z drugim fantom. Prizadeto in užaljeno prekine vse stike z njim in se ga izogiba.

Na zahtevo mame se Lady Bird zaposli kot natakaraica v kavarni, kjer sreča skrivnostnega, molčečega Kyla, ki je vzbudil njeno pozornost že prej, ko ga je videla igrati v rock bendu na koncertu po praznovanju zahvalnega dne. Lady Bird in Kyle se začneta sestajati in izkaže se, da Kyle pripada isti družbi kot Jenna, privlačna, bogataška punca iz njenega razreda, s katero se doslej ni družila. Da bi se ji prikupila, ji Lady Bird predlaga skupno maščevanje učiteljici – nuni, ki je Jenno kaznovala zaradi prekratkega krila šolske uniforme. Na blatnik avtomobila ji privežeta konzerve in napis: Pravkar poročena z Jezusom. Lady Bird se vedno več družijo s Kylom in Jenno ter se oddaljuje od Julie. Neha obiskovati tudi dramsko skupino.

Nekega dne jo v kavarni, kjer dela, poišče Danny in ji v solzah izpove svojo stisko, saj ne ve, kako bi družini povedal, da je homoseksualec. Lady Bird sočustvuje z njim in spet postaneta prijatelja. Razmerje s Kylom pa postaja vse bolj strastno. Ob izpovedi, da je še devica, ji Kyle namigne, da bo tudi zanj prvič. Lady Bird se odloči, da skupaj izgubita nedolžnost, a izkaže se, da jo je Kyle le zavajal, saj je že imel spolne odnose z več dekleti. Lady Bird razočarana prekine zvezo.

Lady Bird in Julie sta si večkrat predstavljali, kako bi bilo živeti v sanjski modri hiši, za katero se kasneje izkaže, da je last Dannyjeve babice. Ko se začne družiti z Jenno in njenimi

bogataškimi prijatelji, Lady Bird želi ustvariti vtis, da tudi sama prihaja iz premožne družine. Zlaže se, da živi v sanjski hiši, vendar jo Jenna nenapovedano obišče in njena laž je razkrinkana. Jenna zaradi skupnega prijateljstva s Kylom sicer sprejme opravičilo, a ji da vedeti, da je njunega prijateljstva konec. Lady Bird tudi izve, da je oče izgubil službo in odkrije, da se že več let bori z depresijo.

Lady Bird je sprejeta na enega od kalifornijskih kolidžev, a ji to ni pogodu, saj se ji zdi preblizu doma. Pozneje pa se izkaže, da je uvrščena tudi na čakalno listo newyorškega kolidža, na katerega se je prijavila z očetovo pomočjo, a za maminim hrbtom; mama je namreč vztrajala, da si tega ne morejo privoščiti. Vesele novice ne zaupa mami, saj se boji njenega odziva. Bliža se maturantski ples, za katerega skupaj z mamo kupujeta obleko. A ko se s Kylom, Jenno in njenim fantom odpravijo na ples, prijatelji brez njene vednosti sklenejo, da gredo raje na zasebno zabavo. Lady Bird ne gre z njimi, ampak se odpravi k Julie, s katero se pobotata in se na maturantski ples odpravita skupaj.

Po maturitetni proslavi Danny po nesreči »izda«, da je Lady Bird na čakalni listi za newyorški kolidž, zato mama preostanek poletja ne govori z njo. Za osemnajsti rojstni dan z očetom pojedeta mini tortico, potem pa si Lady Bird ritualno kupi cigarete, srečko in revijo *Playgirl*, da bi proslavila uradno polnoletnost. Opravi tudi vozniški izpit. Izve, da je bila sprejeta na kolidž v New Yorku, spakira svoje stvari in pred odhodom prebeli svojo sobo, ki je bila prej vsa popisana in polepljena. Starša jo pospremita na letališče, a se mama od nje noče posloviti. Slednjič si premisli, a je že prepozno.

Ko prispe v študentski dom v New Yorku, v žepu kovčka najde poslovilna pisma, ki jih je mama napisala, a nato vrgla v koš, od tam pa jih je rešil oče in jih tako skrivaj predal hčerki. Lady Bird začne v New Yorku znova uporabljati rojstno ime Christine. Na zabavi se močno napije in pristane v bolnici. Ko se vrača, obišče cerkev, zatem pa pokliče domov in mami pusti sporočilo, v katerem se ji zahvali.

o avtorici

Greta Gerwig (rojena leta 1983 v Sacramentu, Kalifornija) je končala študij angleščine in filozofije na prestižnem kolidžu Barnard v New Yorku. V novem tisočletju se je hitro uveljavila kot ena najbolj prepoznavnih igralk ameriškega neodvisnega filma nove generacije, zlasti njegove naturalistične, nizkopračunske in močno dialoške veje, imenovane »mumblecore«. Skupaj z Joejem Swanbergom je leta 2008 napisala in režirala romantično dramo **Nights and Weekends** ter v njej tudi nastopila. Prvi kritiški uspeh ji je prinesla vloga Florence v romantični komediji **Greenberg** (2010), igralkinem prvem sodelovanju z režiserjem Noahom Baumbachom. Dve leti kasneje je nastopila v naslovni vlogi Baumbachove indie uspešnice **Frances Ha** (2012), za katero je skupaj z režiserjem podpisala tudi scenarij, vloga pa ji je prinesla nominacijo za zlati globus. Skupaj sta nato spisala še scenarij za komedijo **Mistress America** (2015), ki je ob premieri na festivalu Sundance požela navdušen odziv kritike. Zaigrala je tudi v filmih **Rimu z ljubeznijo** (To Rome with Love, 2012) Woodyja Allena, **Maggie ima načrt** (Maggie's Plan, 2015) Rebecce Miller, **Wiener-Dog** (2016) Todda Solondza, **Jackie** (2016) Pabla Larraína in **20th Century Women** (2016) Mika Millsa, ki ji je prinesel številne nominacije in nagrade kritiških združenj. **Lady Bird** je igralkin samostojni režijski prvenec.

iz prve roke

»Odraščala sem v Sacramentu, ki ga ljubim, in tako je bil prvi vzgib za nastanek filma moja želja napisati ljubezensko pismo temu kraju, katerega pomen sem resnično doumela, šele ko sem ga zapustila. Težko je prepoznati globino svoje navezanosti, ko jih imaš šestnajst in si prepričan, da se 'življenje' dogaja nekje drugje. Film ni posnet po resničnih dogodkih, a v njegovem jedru so resnični občutki, povezani z domom, otroštvom in odhodom. /.../ Ob besedi Kalifornija ljudje navadno pomislijo na San Francisco ali Los Angeles, toda v notranjosti države leži razsežna poljedelska dolina. Sacramento se nahaja na njenem severnem robu, in čeprav gre za prestolnico zvezne države, ima poljedelstvo v kosteh. To ni bahaško mesto. Ne poskuša se oglaševati ali prodajati. Ta kraj in njegove ljudi zaznamujeta nekakšna skromnost in integriteta.«

- Greta Gerwig

zanimivosti

Film **Lady Bird**, režijski prvenec Grete Gerwig, je bil leta 2018 nominiran za pet oskarjev: za najboljši film, najboljšo režijo, najboljši izvirni scenarij, za glavno žensko vlogo ter za stransko žensko vlogo. Režiserka Greta Gerwig je bila šele peta ženska v devetdesetletni zgodovini podeljevanja oskarjev, ki je bila nominirana za režijo. Doslej je oskarja za režijo prejela le ena ženska: Kathryn Bigelow za film **Bombna misija** (The Hurt Locker, 2008).

Tudi sicer je bilo leto 2018 prelomno za položaj žensk v filmski industriji. Poleg gibanja [#MeToo](#) in [Time's Up](#), se je oblikovala tudi iniciativa [50/50 by 2020](#), ki se zavzema za enakovredno zastopanost žensk in moških.

Kot pojasnjuje scenaristka in režiserka Greta Gerwig, se nič, kar je prikazano v filmu, ni dejansko zgodilo. Kljub temu imata avtorica in glavna junakinja nekaj skupnih lastnosti: obe sta se rodili in odraščali v Sacramentu, obe sta obiskovali katoliško srednjo šolo, mami obeh sta bili zaposleni kot medicinski sestri.

Delovni naslov filma je bil Mothers and Daughters (Matere in hčere).

izhodišča za pogovor

Predlagamo, da si pred pogovorom še enkrat skupaj ogledate uvodne minute filma – pred najavno špico. Prvih nekaj sklopov vprašanj se namreč nanaša nanje. Namen podrobne analize je, da učenci ob nazornem primeru spoznajo nekatere elemente filmske naracije.

ekonomičnost filmskega jezika

Lastnost filma je, da lahko z različnimi pripovednimi sredstvi v kratkem času pove veliko.

Lady Bird tako v uvodnih minutah vpelje obe glavni junakinji, pa tudi osrednji temi filma, ki ju potem skozi film poglobi. Katera je, poleg odnosa med mamo in hčerko, druga pomembna tema filma? Na kakšen domiseln, posreden način gledalci izvemo, da je glavna junakinja v zadnjem letniku srednje šole in da si izbira kolidž, na katerem bo študirala? Kaj nam še pove ta detajl filma – da mama in hči skupaj poslušata avdio knjigo? Kaj nam to pove o njunem odnosu? Kaj nam pove o mami? Bi lahko v njem našli še kakšno »skrito« sporočilo? *Ker gre za kasete, sklepamo, da se dogaja v bližnji preteklosti; poslušata kultno delo Johna Steinbecka Sadovi jeze, kar subtilno nakazuje obdobje družbeno-ekonomsko krize; kasete so izposojene iz knjižnice, kar lahko razumemo kot sporočilo o pomenu javnih ustanov, denimo šol in knjižnic, za izobraževanje revnejših slojev prebivalstva. Vse omenjeno priča, v kako strnjeni, zgoščeni obliki lahko govori film v primerjavi z, denimo, romanom.*

(posredna) karakterizacija filmskih likov

Režiserka že v nekaj uvodnih prizorih, še pred naslovom, vpelje tudi glavni igralki filma – naslovno junakinjo Lady Bird in njeno mamo – ter že nakaže značaj vsake od njiju. Kako bi ju opisali po le nekaj uvodnih kadrih? Se spomnite, na kakšen način avtorica to domiselno prikaže? *Mama je zelo stvarna, realistična, hči pa je bolj idealistična, ima svoje visokoleteče sanje, kar režiserka ponazori s prizorom, v katerem se Lady Bird gleda v ogledalu in se na glas sprašuje, ali je videti kot nekdo iz Sacramenta, mama pa ji suho odgovori, da je iz Sacramenta. Mama zelo natančno pospravlja posteljo v motelu, kar priča o tem, da je zelo redoljubna, hčerki pa za to ni mar.*

Režiserka v uvodnih minutah poudari tudi odnos med njima, ki je osrednja tema filma. Kako bi opisali njun odnos? Na kakšen način je to vizualno prikazano v filmu? *Mama in hči sta si zelo blizu; ta bližina je prikazana v uvodnem kadru, kjer ležita skupaj na zakonski postelji v motelu, obrnjeni z obrazom druga proti drugi. Na neki način sta si podobni, kar odraža njuna drža – kot bi zrcalili druga drugo. Poleg bližine pa je za njun odnos značilna tudi napetost, le*

droben sprožilec je potreben, pa sta že sredi prepira. Zakaj mislite, da režiserka njun odnos pred gledalci prvič razgrne prav v avtu? Kako zaprt prostor poudari občutek ujetosti, nezmožnost izstopa iz takšnega odnosa? Kako se ta prizor zaključí?

protagonistka in antagonistka

Greta Gerwig, scenaristka in režiserka filma, je v intervjuju pojasnila, da ni želela, da bi imela ena od glavnih junakinj prav, druga pa bi se motila, ampak je hotela, da bi se obe (neuspešno) trudili razumeti druga drugo. Kljub temu bi lahko dejali, da je v filmu Lady Bird t. i. protagonistka, njena mama pa t. i. antagonistka, kar je značilno za filmsko naracijo. Katera je največja želja oziroma cilj, ki si ga postavi Lady Bird že na začetku filma? Kdo ji stoji na poti pri uresničevanju tega cilja? Na kakšen način? Kdo jo skriva, za maminim hrbtom, podpre? Ali glavni junakinji uspe na koncu doseči svoj cilj? Se s tem spremeni tudi odnos do mame?

odnos do drugih (filmskih) likov

Čeprav je poudarjen zlasti odnos med osrednjima junakinjama, nam veliko o vsaki od njiju pove tudi njun odnos do drugih likov v filmu. Sprva je mama prikazana skoraj izključno s perspektive Lady Bird, torej pristransko. Kasneje dobi gledalec širši vpogled v njen značaj. Kakšna je denimo v službi – tako do sodelavcev kot (psihiatričnih) bolnikov? Nas to sprva preseneti? Kaj o njej pove Shelly, bratovo dekle? Mama je portretirana tudi v odnosu do očeta, ki je njen protipol. Kako bi opisali očeta? Se spomnite kakšnega prizora, v katerem

režiserka prikaže, kako se starša razlikujeta? Oče, za razliko od mame, denimo vedno potrka na vrata sobe, preden vstopi. Kaj to pove o njegovem odnosu do hčerke?

je resnica lahko (pasivno) agresivna?

V že omenjenem uvodnem prizoru v avtu mama Lady Bird pravi, da od nje ne pričakuje popolnosti, ampak bi bila zadovoljna že, če bi bila uvidevna. Kaj pa mama, se obnaša obzirno? Kako bi opisali njeno komunikacijo s hčerko? Velikokrat v svoj zagovor pravi, da pač govori resnico. Se vam zdi pomembno, da govorimo resnico, tudi če z njo prizadenemo bližnje? Je pomembno tudi, KAKO povemo, ne le KAJ? Se spomnite kakega prizora, v katerem je mama pretirano kritična oziroma žaljiva do Lady Bird? Hčerka mami v enem od preprirov očita, da je pasivno-agresivna. Ali veste, kaj ta izraz pomeni? Kaj je glavno »orožje« pri takšni agresiji? Kako se počutimo, kadar nam kdo vzbuja občutke krivde?

Kako pa reagira mama, ko se znajde na »drugi strani« in se počuti, da jo hčerka kritizira? Ali po vašem mnenju kritiko – denimo, da se v Sacramentu nič ne dogaja – jemlje preveč osebno? Je kdaj užaljena? Kdo je po vašem mnenju odgovoren za odnos med otrokom in staršem – je odgovornost bolj na strani staršev? Zakaj? Se vam zdi mamina odločitev, da celo poletje ne bo govorila s hčerko in jo tako kaznovala, ker se je brez njene vednosti prijavila na newyorški kolidž, zrela reakcija? Je tudi ignoriranje lahko oblika (psihičnega) nasilja?

Ljubezensko pismo rojstnemu kraju

Režiserka Greta Gerwig je v enem od intervjujev povedala, da je s filmom želela napisati ljubezensko pismo Sacramentu, v katerem je odraščala. Bi lahko rekli, da je prav mesto tretji osrednji protagonist filma? Ali je na začetku filma videti, da ga ima Lady Bird rada? Zakaj si tako močno želi zapustiti Sacramento? Kam si želi iti, zakaj? Kakšen odnos ima do mesta njena mama? Na kakšen način je to v filmu prikazano? Ali se odnos glavne junakinje do mesta v teku filma spreminja, na kakšen način? Kako se to odraža v filmskem jeziku? *Proti koncu filma mesto ni prikazano kot zakotno, ampak je snemano iz naklonjene perspektive – denimo prizor po maturantskem plesu, ko s prijateljico Julie stojita ob znamenitem mostu. Čisto na koncu se tudi pokaže, da imata z mamo soroden odnos do mesta – kadri, v katerih se skozi mesto vozi Lady Bird, se prelivajo v tiste, kjer avto šofira mama.*

na napačni strani tirov

Lady Bird pa ni – po svojem mnenju – le v napačnem mestu, ampak živi tudi v napačnem predelu Sacramenta. V filmu večkrat uporabi frazo, s katero ponazori to svoje občutje: *»I live on the wrong side of a track / Živim na napačni strani tirov.«* Gre za posrečeno besedno igro, kjer se prekrivata dobesedni in preneseni pomen, saj res živi ob tirih. Ali po vašem mnenju na naše doživljanje mesta vpliva, v katerem predelu živimo? Zakaj? Je to povezano s finančno situacijo? Kateri filmski lik si za razliko od Lady Bird ne želi zapustiti mesta? Se spomnite prizora, kjer ji to pove?

Lady Bird si zastavi visok cilj, da ne bo študirala v Kaliforniji, ampak se bo vpisala na enega od newyorških kolidžev, kar ji na koncu tudi uspe. Njena bogataška prijateljica, ki ima že v mladosti vse, ne razume njenega nezadovoljstva, saj sama načrtuje, da ostane v mestu in postane mama. Je lahko določena mera frustracije oziroma nezadovoljstva z okoljem tudi pozitivna, na kakšen način?

sram

Lady Bird se sramuje, ker živi v revnem predelu mesta. Kako je v filmu to prikazano? Kako bi opisali občutje sramu? Po čem se na primer razlikuje od jeze? *Obrnjeno navznoter, ne navzven, ga skrivaš pred drugimi.* Če se sramujemo revščine, predpostavljamo, da smo sami krivi zanjo, na čemer gradi kapitalizem oz. neoliberalizem. Ali menite, da je človek sam odgovoren za svoje finančno stanje? Od česa je to še odvisno? Kako je v filmu prikazano, da gre za širšo družbeno situacijo oz. krizo? *Na začetku filma mama omeni, da odpuščajo*

delavce v podjetju, kjer je zaposlen oče; kasneje oče izgubi službo; brat in njegova punca sta zaposlena na blagajni v lokalni trgovini, čeprav sta končala študij na prestižni univerzi Berkeley.

Ima še kateri od filmskih junakov občutek, da živi – če frazo razumemo metaforično – na »napačni strani tirov«? Ne le revščina, tudi drugi dejavniki vplivajo na to, ali se čutimo sprejete, vključene v družbo. S čim se mora soočiti Danny, (nekdanji) fant Lady Bird? Ali zaradi svoje spolne usmerjenosti čuti sram? *Danny dobesedno reče: »I am so ashamed of everything / Tako se sramujem vsega tega.« Zakaj se sramuje? Boji se, da bo razočaral člane družine, pravoverne katoličane in republikance, konservativne v svojih prepričanjih.*

Filmska zgodba je postavljena v leto 2002 – ali se je od takrat na področju LGTB pravic kaj spremenilo? Kako reagira Lady Bird, ko izve, da je Danny gej? *Sprva se počuti izdana, kasneje pa ga prijateljsko podpre.*

filmska montaža kot pripovedno sredstvo

Režiserka zelo večje uporablja montažo, kjer enemu kadru sledi drugi, ki mu je vsebinsko blizu. S takšnimi prehodi nevsiljivo vleče vzporednice med posameznimi področji. Tako denimo prizoru, ko se Danny pred kavarno, kjer dela Lady Bird, zlomi in jo prosi, naj nikomur ne pove, da je gej, sledi kader, kjer se duhovnik, oče Leviatch, pogovarja z njeno mamo v bolnici in jo prosi, naj hčerki (ki je njegova učenka) ne pove o bolezni, zaradi katere

trpi. Se vam zdi pomembno, da o revščini, spolni usmerjenosti in duševni bolezni odkrito, javno govorimo in jih na ta način detabuiziramo in destigmatiziramo? Se vam zdi, da sta finančno stanje in duševno zdravje povezana? V obeh prizorih je poudarjen pomen prijateljev oz. t. i. podpornega sistema, da se s stisko ne soočamo sami.

kličite me po mojem imenu

Glavni junakinji filma je ime Christine, a si želi, da jo domači, prijatelji, pa tudi učitelji kličejo Lady Bird. Režiserka je pojasnila, da je po njenem mnenju »tovrstno preimenovanje obenem ustvarjalno in religiozno dejanje, je iskanje prave identitete skozi ustvarjanje nove«. Ali po vašem mnenju novo ime prinaša tudi novo identiteto? Se vam zdi, da se je treba v obdobju adolescence na različne načine odcepiti od svari, ki smo jih »podedovali« od staršev oz. jih vsaj ne imeti za samoumevne? Se vam zdi, da sta pri oblikovanju posameznikove identitete najpomembnejša dednost (geni) in okolje – ali pa tudi lastno delovanje? Kako pa se konča film? Kako to, da se glavni junakinji na koncu zdi, da je ime Christine, ki sta ji ga izbrala starša, »dobro ime«?

zamišljanje samega sebe

Slovenci poznamo izraz *svoboden kot ptica*, pa tudi pregovor *Kdor visoko leta, nizko pade*.

Kaj si mislite o tem, bi želeli ti dve sporočili spremeniti, kako? Se vam zdi Lady Bird ambiciozna? Se vam zdijo visoki, na prvi pogled nerealni cilji – sploh v adolescenci – nujni? Lady Bird si postavi študijski cilj, ki se sprva zdi nerealen, a ga nato uresniči. Je neka mera samoprecenjevanja, (pre)drznosti nujna? Mama in svetovalna delavka sta, nasprotno od Lady Bird, prepričani, da mora biti realna. A če bi ju poslušala – da nima dobrih ocen, delovnih navad, dovolj denarja ipd. – bi obtičala na mestnem kolidžu tako kot prijateljica Julie, ki ima boljše ocene, a je manj samozavestna in bojevita.

Zamišljanje bodočega življenja ima lahko terapevtske oziroma motivacijske učinke, blizu pa je tudi umetnosti, sploh gledališču. Lady Bird se vpiše v šolski gledališki krožek, kjer pripravljajo muzikal. A tudi v realnem življenju se kdaj pretvarja oz. vživlja v namišljena življenja. Kakšna je priljubljena igra »pretvarjanja«, ki se jo igrata s prijateljico Julie? Kaj pa z mamo? Kdaj se njena igra spremeni v laž? Zakaj? Se vam zdi pretvarjanje Lady Bird, da živi v »sanjski hiši«, nevarno? Ali na ta način izda svojo pravo identiteto, tudi družino?

javna in zasebna šola

Naslovu filma sledi kader, v katerem vidimo Lady Bird in ostale dijake, kako sedijo v šolskih uniformah v lesenih klopih v cerkveni kapelici. Glede na njeno predhodno obnašanje in napis »fuck you mum« na roza mavčni oblogi gledalci ne bi pričakovali, da glavna junakinja obiskuje katoliško srednjo šolo. Ta kontrast ustvari zanimivo napetost, tudi radovednost. Kako to, da hodi na to šolo?

Na kakšen način so prikazani učitelji, se ti zdijo konservativni? So prikazani stereotipno ali kompleksno? So portretirani z naklonjenostjo ali posmehljivo? Katera dva učitelja sta najpomembnejša za Lady Bird in na kakšen način? Se vam zdi, da nas lahko učitelji dobro poznajo, čeprav pripadajo povsem drugi generaciji?

Proti koncu filma je razkrit pravi vzrok, zakaj Lady Bird obiskuje katoliško šolo – se spomniš kateri? *Pred očmi njenega brata naj bi v javni šoli nekoga zabodli*. Kaj finančno pomeni obiskovanje zasebne šole za njeno družino? Kakšen je vaš pogled na obvezne šolske uniforme? Se vam zdi, da glavna junakinja in njeni sošolci vseeno najdejo drobne načine, da se izrazijo? Zaradi česa Lady Bird – šolski uniformi navkljub – že na prvi pogled izstopa? Kaj pa privlačna Jenna? Imajo uniforme tudi dobro plat, se vam zdi to primeren način za brisanje socialnih razlik?

dve ljubezenski polovički

»Odnos med materjo in hčerjo je ljubezenska zgodba tega filma. /.../ Zgodbe filmov o najstnicah se običajno vrtijo okoli nekega fanta: princa na belem konju, odgovora na vse tegobe življenja. Toda to ni prav nič podobno resničnemu življenju,« pravi režiserka v enem od intervjujev. Pa vendarle sta v filmu tudi dve ljubezenski zgodbi Lady Bird – sprva z Dannyjem, nato s Kylom. Kakšna je razlika med njima? Se spomnite, kako preživlja čas z vsakim od njiju? Odnos z Dannyjem ni telesen, bolj gre za prijateljstvo, duhovno bližino. Nekaj, kar je blizu temu, čemur rečemo platonska ljubezen. Ali je po vašem mnenju tudi v resničnem življenju pogosto, da svoj ljubezenski »objekt« razcepimo na dva dela – z nekom se družimo, prijateljujemo, delimo hobije in smeh, po drugem pa strastno (telesno) hrepenimo? Se vam zdi fino, da oba – vsaj kasneje v življenju – združimo? Je to mogoče?

Ena od značilnosti filma **Lady Bird** je, da ne romantizira oziroma olepšuje odnosov, ampak jih prikaže take, kakršni so. Kako je prikazana izguba nedolžnosti? Kako jo doživi junakinja in kako o njej pripoveduje prijateljici Julie? Kako pa o spolnosti govori »popularna« Jenna? Se vam zdi, da je takšna obravnava v filmih, namenjenih mladim, prej izjema kot pravilo? Mislite, da je to povezano tudi z dejstvom, da je film nastal v neodvisni produkciji in ni tipična hollywoodska mladinska romantična komedija? Mislite, da so odnosi med spoloma prikazani na drugačen način tudi zato, ker je film režirala ženska? Ali po vašem mnenju spol scenaristke/scenarista, režiserke/režiserja vpliva na umetniško delo? Na kakšen način? Ali menite, da način, na katerega filmi prikazujejo ljubezen, vpliva tudi na naše doživljanje ljubezni v realnem življenju? Ali jih včasih tudi (ne)zavedno posnemamo?

(ne)primerno govorjenje o splavu

Film spregovori tudi o najstniški spolnosti, predvsem o izgubi nedolžnosti. Pred spolnim odnosom se Lady Bird in Kyle zaščitita s kondomom. V filmu pa je prikazana tudi ena od možnih posledic nezaščitenega spolnega odnosa in posledične neželene nosečnosti – splav. Na kakšen način o splavu govori predavateljica, ki obišče katoliško šolo in ima predavanje v telovadnici? Se vam zdi tak način govora primeren? Je morda treba govoriti o zaščiti, pa tudi umetni prekinitvi nosečnosti, na bolj nevtralen, objektivni, manj čustven način? Tudi Lady Bird meni tako. Na kakšen način se upre? Kako komentira prikaz splavljenih zarodkov?

Čeprav avtorica zavrača takšen demagoški govor, obenem zelo subtilno prikaže obe plati. Neposredno pred prizorom v telovadnici se Lady Bird pred šolo sporeče z Julie, ki ji v svojem slogu zabrusi, da je njena mama pri devetnajstih poleg povečanja prsi naredila še eno napako. Zaradi montaže lahko sklepamo, da namiguje na to, da se ni odločila za prekinitve nosečnosti. Avtorica pa se vprašanja neželene nosečnosti posredno dotakne še enkrat. Se spomnite, kaj pravi Shelly, zakaj je hvaležna mami Lady Bird? *Shelly reče, da ima mama veliko srce, da jo je sprejela pod streho, ko so njeni starši ponoreli zaradi »seksa pred poroko«.* Je po vašem mnenju splav še vedno tabu tema? Ste sami o njem dobili zadostne in objektivne informacije? So se zelo razlikovale glede na to, kdo vam je o tem pripovedoval? Se vam zdi potrebno, da o umetni prekinitvi nosečnosti govorimo odprto, a hkrati spoštljivo?

med sprejetostjo in ugajanjem

V filmu nista izpostavljena le dva ljubezenska odnosa Lady Bird, ampak tudi dve prijateljstvi. Kako se prijateljstvo z Julie razlikuje od odnosa Jenno? Katero se vam zdi bolj pristno? Zakaj? Ali na izbiro prijateljev vpliva tudi socialni razred, ki mu mladi pripadajo? Ali je po vaših izkušnjah tovrstno prijateljsko »parčkanje« značilno za srednjo šolo? Se vam zdita Lady Bird in Julie v odnosu enakovredni? Je običajno vedno eden v paru »glavni«? Kako se razlika med njima odraža pri avdiciji za gledališko vlogo? Zakaj menite, da je Julie manj samozavestna in ambiciozna kot Lady Bird? Morda tudi zaradi svojega videza in družinske situacije? Se vam zdi, da je prijateljstvo pomembno pri odkrivanju, kdo smo?

Kot smo že omenili, je v filmu poudarek na ženskih odnosih: odnosu med Lady Bird in mamo ter med Lady Bird in Julie, ne pa na (heteroseksualni) ljubezenski zgodbi, kar velja za večino (hollywoodskih) najstniških komedij. V tovrstnih filmih se velikokrat ponavljajo klišejske scene, ki jih je režiserka in scenaristka Greta Gerwig zavestno obrnila na glavo. Tak je denimo prikaz maturantskega plesa, kjer Lady Bird zadnji hip pride po Julie. Se spomnite kakega filma, ki se zaključi z maturantskim plesom, kjer lepo urejen mladenič – po predhodnih zapletih – pride po dekle v svečani obleki? Vas takšni prizori na kaj spominjajo? So podobni številnim srečnim koncem v (Disneyjevih) pravljicah? Se vam je zdel prizor, v katerem Lady Bird in Julie na zaključni zabavi skupaj plešeta in se fotografirata, nenavaden, morda celo provokativen?

hvaležnost staršem

Lady Bird in njena mama imata zelo zapleten, konflikten odnos, njen odnos z očetom pa je veliko mirnejši. Mama ji, kadar se sporečeta, velikokrat očita sebičnost in nehvaležnost. Pravi ji, da vse, kar delata z očetom, delata zanjo, a karkoli ji dasta, ni nikoli dovolj. Lady Bird ji proti koncu filma zabrusi, naj pove številko, pa ji bo nekega dne vse vrnila. Se vam zdi, da je materialna in čustvena skrb staršev za otroke njihova dolžnost ali »dobra volja«? Ali veste, do katerega leta so starši v Sloveniji dolžni (finančno) skrbeti za svoje otroke? Ali morajo biti po vašem mnenju otroci hvaležni svojim staršem? Ali nam občutek hvaležnosti preprečuje, da bi imeli z njimi enakovreden odnos ter da bi bili povsem iskreni do njih?

Lady Bird v filmu dopolni osemnajst let. Se spomnite, kako simbolno proslavi svojo uradno polnoletnost? Pri osemnajstih se tudi odseli daleč stran od staršev, saj gre študirati v New York. Danes (slovenski) mladostniki v povprečju dlje živijo pri starših in so od njih finančno odvisni; je to predvsem njihova »krivda« oz. odgovornost? S čim je to še povezano? Se vam zdi, da je finančna neodvisnost pomembna pri razvijanju lastne avtonomije? Bi po vašem mnenju država morala bolj pomagati mladostnikom pri njihovi osamosvojitvi od staršev? Na kakšen način?

Se spomnite, kako se film konča? Se vam zdi, da se je lažje zahvaliti staršem, ko ne živimo več doma in smo že neodvisni od njih; zakaj? Pomembni sekvenci tako na začetku kot koncu filma sta posneti v avtu. Kako se razlikujeta?

humor je orožje

Film **Lady Bird** je žanrsko (mladinska) dramedija, se pravi zmes drame in komedije. Se vam zdi, da je humor pomemben element filma? *Lady Bird* je zelo duhovita, je prava mojstrica dovtipov. Tako denimo katoliško šolo, ki se imenuje *Immaculate Heart* (Brezmadežno srce), ljubkovalno preimenuje v *Immaculate Fart* (Brezmadežni prdec) ipd. Duhovit je tudi način, na katerega se maščuje učiteljici – nuni. Je lahko humor ena od oblik upora proti avtoriteti? Bi se strinjali, da je duhovitost znak inteligence in ustvarjalnega duha? Je pomembno, da imamo s prijatelji podoben smisel za humor? Je to vidno tudi v filmu? Ali humor omogoča avtorici, da tudi težje, zahtevnejše teme prikaže na nekoliko lahkotnejši, a še vedno poglobljen način?

